

МЕТАЛНА ДОБА

ГВОЗДЕНО ДОБА

Дружетић – 1. Аутопут

У селу Дружетић, са десне стране ауто пута Шабац-Ваљево, око 1 километар од места „Споменик“, у правцу Ваљева, уочљив је праисторијски тумул пречника 30-так метара и висине око 5 метара. На тумулу је могуће јасно уочити плашт (кошуљицу) од речних облутака која га прекрива у целости. Стотинак метара јужније од овог тумула, налази се и још један доста мањи тумул.⁹⁷

Највероватније је да се на овом локалитету ради о тумулима кнежевског типа,⁹⁸ из времена каснохалштатског (крај халштата Б), или, раногвозденог периода, (почетак халштата Ц), тумулима кнежевског типа из времена пре, 600/500 година пре Христа.⁹⁹

Географске координате већег тумула на локалитету „Аутопут“ у селу Дружетић:
 $\varphi = 44^{\circ} 26' 21.84''$; $\lambda = 19^{\circ} 50' 27.80''$; $I = 265$ м.;

Географске координате мањег тумула на локалитету „Аутопут“ у селу Дружетић:
 $\varphi = 44^{\circ} 26' 16.95''$; $\lambda = 19^{\circ} 50' 30.58''$; $I = 271$ м.

Свилеува – 2. Вукодраж

У селу Свилеува, око 800 метара од леве обале речице Вукодраж, код саме тзв. Јаловичке шуме, са десне стране макадамског пута Свилеува-Јаловик/Крњић, код Лазаревића кућа, налазе се три велика тумула. Највећи је широк око 50 метара а висок око 10 метара. Са његове јужне стране налазе се још два мања тумула, ширине око 20-так метара и висине око 3 метра. 500 метара даље према западу, преко безименог потока, налазе се још два велика тумула, један уз други. Оба тумула су широка око 20-так метара и високи око 10-так метара. Са њихове јужне стране налазе се још три мања тумула, широка око 10-так метара и висока око 3 метра. Са источне стране ова два тумула налази се извор са приметном основом некаквог објекта зараслог у растиње.¹⁰⁰

Највероватније је да се на овом локалитету ради о каснохалштатским (крај халштата Б), или, раногвозденог периода, (почетак халштата Ц), тумулима кнежевског типа из времена пре, око, 600/500 година пре Христа.

Географске координате великог тумула на локалитету „Вукодраж“ у селу Свилеува су:
 $\varphi = 44^{\circ} 32' 40.07''$; $\lambda = 19^{\circ} 50' 44.47''$; $I = 153$ м.;

Географске координате мањег тумула на локалитету „Вукодраж“ у селу Свилеува су:
 $\varphi = 44^{\circ} 32' 38.80''$; $\lambda = 19^{\circ} 50' 46.76''$; $I = 153$ м.;

Географске координате другог великог тумула са друге стране безименог потока:
 $\varphi = 44^{\circ} 32' 44.70''$; $\lambda = 19^{\circ} 50' 24.53''$; $I = 154$ м.;

Географске координате другог великог тумула са друге стране безименог потока:
 $\varphi = 44^{\circ} 32' 46.66''$; $\lambda = 19^{\circ} 50' 24.66''$; $I = 154$ м.

⁹⁷ З. А. Живановић, *Посавотамнавски срез, Коцељева-Владимирци*, 2007., с. 32; М. Павловић, З. А. Живановић, *Храм св. архиђакона Стефанау Свилеуви*, Коцељева, 2008., с. 41; З. А. Живановић, *Публиковани археолошки локалитети општине Коцељева – део први, праисторија, Museum 9*, Шабац, 2008., с. 72; и: З. А. Живановић, *Трагови прошлости I*, Коцељева, 2010., с. 54.

⁹⁸ За тумуле кнежевског типа видети: А. Палавестра, *Кнежевски гробови старијег гвозденог доба на централном Балкану*, Балканолошки институт САНУ, Посебна издања, књига 19, Београд, 1984.

⁹⁹ За периодизацију и хронологију гвозденог доба Србије видети: М. Гарашанин, *Праисторија на тлу Р. Србије II*, Београд, 1973.; М. Kosarić, *Kulturni, etnički i hronološki problemi ilirskih nekropola Podrinja*, Музеј источне Bosne, Tuzla, 1976.; Група аутора, *Праисторија југословенских земаља V*, Сарајево, 1987.; Д. Срејовић, *Културе гвозденог доба*, У: *Историја српског народа*, Том I, Српска књижевна задруга, Београд, 1994., с. 54-65; Група аутора, *Културе гвозденог доба југословенског подунавља*, (Симпозијум – Сомбор), САНУ, Београд, 1994.; и: М. Васиљевић, Д. Поповић, *Подриње у старијем гвозденом добу*, У: *Museum*, бр. 3, – Годишњак Народног музеја у Шапцу, Народни музеј Шабац, Шабац, 2002., с. 7-36.

¹⁰⁰ З. А. Живановић, *Посавотамнавски срез, Коцељева*, 2007., с. 32, као и у: М. Павловић, З. А. Живановић, *Храм св. архиђакона Стефана у Свилеуви*, Коцељева-Владимирци, 2008., с. 41; З. А. Живановић, *Публиковани археолошки локалитети општине Коцељева – део први, праисторија, Museum 9*, Шабац, 2008., с. 73; и: З. А. Живановић, *Трагови прошлости I*, Коцељева, 2010., с. 55-56.

Слика 26. Један од тумула „кнежевског типа“ на локалитету „Вукодраж“ у селу Свилеува.¹⁰¹

Свилеува - 3. Кик I

Локалитет „Кик“ налази се северно од села. Кик је брдо које се (1953. године) налазило на тадашњим имањима Драгомира и Милорада Протића, и Милована Станојевића из Свилеуве. Протеже се дужином у правцу југоисток-северозапад на простору дугом око 80 метара. Ширина горњег платоа износи на југоистоку око 40 м, на северозападу 20-30 м. Са запада брежуљак је ограничен потоком Кик, а са севера речицом Вукодраж. Са јужне стране постији благо и седласто узвишење које је од Кика одвојено удубљењем, можда ровом. Све падине Кика стрме су и тешко приступачне. На површини терена налазе се фрагменти грубе керамике, међу којима има и типова раног бронзаног доба (сличних бубањско-хумској групи). По казивању Јосифа Лазаревића из Свилеуве, налажено је овде и фрагмената лепа и кремених ножића, а откривено је и једно огњиште ограђено камењем. На основу свега изнетог, закључује се да се у праисторији, на брду Кик, налазило неолитско насеље типа градине, у склопу којег постоји керамички инвентар који припада црно глачаној керамици са широким и хоризонталним канелурама већих посуда – урни, а везује се за комплекс Белегиш II – Гава, из времена око, 900/800 година пре Христа.¹⁰²

Географске координате археолошког локалитета „Кик I“ у селу Свилеува су:
 $\Phi = 44^{\circ} 32' 20.35''$; $\lambda = 19^{\circ} 51' 26.24''$; $l = 180$ м.

Свилеува – 4. Кусање III

Локалитет „Кусања“ налази се у селу Свилеува, са обе обале речице Вукодраж, на ушћу потока Кусања у речицу Вукодраж. То је алувијална тераса која се уздиже око 30 м. изнад потока Кусања и речице Вукодраж. Орјентисан је дужином у правцу северозапад-југоисток. Дужина терена износи око 300 м, ширина око 200 м. На североистоку терен се стрмо уздиже према брду Чот. Просторно, локалитет захвата 500 x 500 метара.

Локалитет се налази на имањима која су 1973. године припадала Александру Ста-

¹⁰¹ Снимак је 14. јула 1997. године са истока направио аутор овог рада са фотоапаратом „Смена 8“.

¹⁰² О гвозденодопском хоризонту на локалитету Кик у Свилеуви први су писали археолози: М. Васиљевић, Д. Поповић, *Подриње у старијем гвозденим добу*, У: *Museum – Годишњак Народног музеја у Шапцу*, бр. 3, Народни музеј Шабац, Шабац, 2002., с. 21, 29, али, помиње га и археолог: З. А. Живановић, *Посаво-тамнавски срез*, Коцељева-Владимирци, 2007., с. 32; М. Павловић, З. А. Живановић, *Храм св. архи-ђакона Стефана у Свилеуви*, Коцељева, 2008., с. 41; З. А. Живановић, *Публиковани археолошки локалитети општине Коцељева – део први, праисторија*, *Museum* 9, Шабац, 2008., с. 73; и: З. А. Живановић, *Трагови прошлости I*, Коцељева, 2010., с. 57.